

ובאת שמה – ריבונות וחידוש מקום תפילה בהר הבית בתורתו של הרב שאר ישוב כהן זצ"ל

עורכים: הרב שי הירש והרב ידידיה הכהן. מכון נזר דוד, ירושלים תשפ"ב

בספר **ובאת שמה**, מתפרסמים לראשונה באופן מלא ומסודר, פרקי משנתו ופעלו של הרב שאר-ישוב כהן זצ"ל, למען הריבונות היהודית בהר הבית. על רקע המציאות בדורנו, שבה תלמידי חכמים רבים נוקטים עמדה נחרצת בשאלת העלייה להר בזמן הזה – בעד או נגד – מתבלטת עמדתו הייחודית של הרב שאר-ישוב כהן (וסיעתו הקטנה, ראו עמ' 339 הערה 284), שנדמה שכלולים בה ה'בעד' וה'נגד' גם יחד. הכיצד?

כרבה ואב בית דינה של חיפה, העיר השלישית בגודלה בישראל, וכחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל, היו לרב שאר-ישוב מהלכים בקרב הרבנים הראשיים ובקרב גדולי תורה נוספים. הוא היה משוכנע, כי עלינו ובידינו לזהות את המקומות בהר המותרים בעלייה לטמאי מתים, לסמנם בפועל באופן ניכר וברור לכל רואה, ולהקים בית כנסת קבוע בתוך ההר, במקום שמתר לטמאי מתים להיכנס אליו. פעמים רבות מספור, קרא לעמיתיו הרבנים לעסוק בברור וחקר ההר והלכותיו, ולקחת אחריות על הנעשה בו ועל בקרת הנכנסים אליו, יהודים כגויים.

הרב שאר-ישוב עמד בראש הוועדה המיוחדת בעניין הר הבית, שהוקמה על ידי מועצת הרבנות הראשית, בהחלטה מיום ו' באב תש"ס (עמ' 308-309), וזאת, לאחר כעשרים שנים שבהן ריחף באוויר רעיון הקמת הוועדה, אך טרם הבשיל לכדי הקמה ממשית. לצערו של הרב שאר-ישוב, "הוועדה לא סיכמה שום עמדה בנדון, חוץ מכך שיש לשמוע עדויות מומחים לדבר, לפני כל החלטה" (עמ' 146). יותר מכך כותבים העורכים על הוועדה, כי "מעולם לא התקיים בה דיון מעמיק" (עמ' 140). ואולי הטעם העיקרי לכך, הוא דברי הרב שאול ישראלי, באחד מדיוני מועצת הרבנות הראשית (עמ' 297): "אנו לא בשיעור קומה כזה, לעסוק בזה היום", ודברים דומים שנשמעו בהמשך אותו דיון, מפי הרב אברהם שפירא (עמ' 298): "אין בדור הזה מי שיכול להכריע בבעיות העבודה והמקדש". דומה שטעם זה יכול להסביר לא רק את ההתנגדות לעלייה, אלא גם את ההתנגדות לעצם קיומו של דיון ענייני והגעה למסקנה. כך או כך, דבר זה לא מנע מהרב שאר-ישוב לעשות כול שביכולתו: לחקור, לכתוב, להיפגש, לנאום, להתראיין, ולחתור ללא הרף למען קידום המטרה שהאמין בה: ריבונות יהודית-ממלכתית בהר הבית, בהסכמה ציבורית רחבה, ובהובלת הרבנים הראשיים לישראל. הוא כתב, בשנת תשע"ג, שבעמדה זו החזיק אף רבו המובהק, הרצי"ה קוק (עמ' 178-179). הרב שאר-ישוב עצמו נמנע מלעלות להר.

הספר מחולק לשלושה שערים: בשער הראשון והשני, מכתבים ומאמרים, בעיקר מאת הרב שאר-ישוב, בנושאים: הר הבית והעלייה בו בזמן הזה; והקמת בית כנסת על הר הבית בזמן הזה. בשער השלישי, נספחים שונים, רובם החלטות ופרוטוקולים של מועצת הרבנות הראשית לישראל והוועדה המיוחדת שדנה בעניין הר הבית. את הספר חותם מאמר מסכם של הרב ידידיה הכהן.

הספר **ובאת שמה** אינו ספר הלכה למדני, ומטרתו אינה בירור הסוגיות, אף שהוא נוגע בהן מדי פעם. זהו ספר היסטורי, כמעט עלילתי, המספר את סיפורו של המקום המקודש ביותר לעם היהודי, שניתן לו בניסי-ניסים, אך כמעט ולא נלקח על ידו. ספר המתעד את הנאמר והנעשה בערכאה הרבנית הממלכתית הבכירה ביותר במדינת ישראל, סביב סוגיית הריבונות היהודית בהר הבית. נדמה, שאת הספר שלפנינו ניתן לקרוא גם כספר מוסר: כגודל הלהט של הרב שאר-ישוב אל ההר, כך גודל ענוותנותו והתבטלותו בפני הרבנים הראשיים ומועצת הרבנות הראשית לישראל, שאת מדיניותה המורכבת, ואף את לבטיה, הוא הכיר מקרוב מאוד. נדמה, כי הוא אפילו לא העלה על דעתו להמרות את פיה, ולעשות מעשה של עלייה בהר ללא הסכמתם. וזאת, אף בשנותיו האחרונות, שבהן התרבה מאוד מספרם של העולים בכלל, ותלמידי החכמים העולים בפרט, עובדה שכמובן לא נעלמה מעיניו (ראו למשל עמ' 146).

הספר **ובאת שמה** מצטרף למדף מפואר שהולך ונעשה צפוף, מדף של ספרי חקר המקדש והכיסופים אליו. יהי רצון שהוא יהווה חוליה בקידום הריבונות היהודית בהר הבית, והחזרתו לייעודו כמקום תפילה ועבודה לכל ישראל, "ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות".